

DRAGUTIN LAMBL – PRVI RAVNATELJ KRALJEVSKOG GOSPODARSKOG I ŠUMARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA

OZREN BLAGEC

Gradski muzej Križevci

Tome Sermagea 2

HR – 48 260 Križevci

ozren.gmk@gmail.com

Pregledni rad

Review article

Primljeno / Received: 2. 9. 2024.

Prihvaćeno / Accepted: 12. 10. 2024.

Sažetak: Rad donosi životopis i raščlanjuje bibliografiju češkog agronoma Karela Milana Lambla, u Hrvatskoj poznatog i pod imenom Dragutin Lambl, prvog ravnatelja Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta u Križevcima. Uz podatke o njegovom porijeklu i obitelji, obrazovanju, stručnom i znanstvenom radu, autor posebnu pažnju posvećuje razdoblju koje je Lambl proveo živeći i radeći u Križevcima.

Ključne riječi: Dragutin Lambl, Karel Milan Lambl, Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima, povijest agronomije

1. OBITELJ I ŠKOLOVANJE

Dragutin Lambl, pravim imenom Karel Milan Lambl,¹ rođen je 31. siječnja 1823.² godine u gradiću Letiny³ u Češkoj. Otac mu se zvao František, a obitelj

Lambl dala je neke od vodećih čeških intelektualaca druge polovine 19. stoljeća. Najstariji od četvero braće bio je František Sudimir (1819.-1891.),⁴ a nakon Karela Milana rođeni su još Vilém Dušan (1824.-1895.)⁵ te Jan Baptista (1826.-1909.),⁶ U obitelji su bile i četiri sestre:

¹ Od Lamblovih životopisa na hrvatskom jeziku posebno ističem Ivan Armanda, » Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, u: *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 8 (Zagreb, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.) str. 537. – 538. Od životopisa na češkom jeziku valja izdvojiti diplomski rad Lucie Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, Praha, 2012. (dostupno na: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/40728> (pristup 9. kolovoza 2023.)). Osim njega vrijedni prilozi za Lamblov životopis su i [n. n.] »Lambl Karel Milan (1823-1894). Významné osobnosti.« u: *Zemědělská škola: celostátní časopis pro zemědělské, lesnické a potravinářské školy a školní hospodářství*. 41/1 (Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 1991.), str. 14., zatím Karel Sklenář, » Bratři Lamblové, zapomenutí archeologové z Plzeňska«, u: *Archeologie západních Čech 10/2016* (Plzeň: Západočeské museum, 2016), str. 17-22, također Dorota Lábusová: »Fondy sourozenců Lamblových«, u: *F. X. Šalda. K 130. výročí narození a 60. výročí úmrtí. Sborník Památníku národního písemnictví*. 29/1997 (Praha: Památník národního písemnictví), str. 248.-251. i na kraju Buhuslav Šindelář: »Letinští Lamblové«, u: *Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska*. 3/2 (Přeštice, 2000), str. 11.-13. O Lamblu píše i austrijski biografski leksikon: Ehrendorfer, »Lambl, Karl (um 1822.-1884.), Agrarfachmann« u: *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815. – 1950.*, Band 4., (Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1993.), str. 414.

² Iako Armanda kao datum Lamblova rođenja navodi 3. siječnja 1823., po svemu sudeći to je pogrešno, već je Lambl rođen 31. siječnja 1823. Digitalizirana matična knjiga župe Letiny dostupna na https://www.portafontium.eu/iipimage/30064991/letiny-01_1111-n?x=36&y=414&w=491&h=179 (na stranici 111. pristup: 9. kolovoza 2023.)

³ Letiny je danas selo u Češkoj smješteno cca. 25 km južno od Plzena. Lambl se u svojim prvim radovima po dolasku u Hrvatsku često potpisivao kao Letinski.

⁴ Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 51.-54.

⁵ Vilém Dušan Lambl bio je znameniti liječnik i profesor na sveučilištima u Pragu, Harkivu i Varšavi, a u mladosti je proputovao brojne južnoslavenske zemlje o čemu je i objavio putopisnu knjigu. Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 57.-60.

⁶ Jan Baptista (1826. – 1909.), kemičar, profesor i rektor na Češkom tehničkom sveučilištu u Pragu, a bavio se i agronomijom kao i

Marie (1819.-1870.), Barbora (1831.-1902.), Eliška (1834.-1918.) i Anna (1836.-1919.).⁷

Svoje je obrazovanje Lambl započeo u rodnom mjestu u njemačkoj školi, a niže razrede gimnazije pohađao je u Plzenu. Realku je završio u Pragu gdje je nakon toga nastavio školovanje na tehničkoj školi.⁸

2. RAD DO DOLASKA U KRIŽEVCE

Po završetku tehničke škole, 1842. godine, Dragutin Lambl odmah se zapošljava na imanju Peruc pokraj Libereca, u vlasništvu Františka Thuna. Vjerojatno tamo upoznaje u to vrijeme jednog od vodećih čeških agronoma, Antonina Emanuela Komersa, koji ga bira za suradnika. Nakon sedam godina praktičnog rada na posjedu Thun, Lambl preuzima nastavu stručnih predmeta na novoosnovanoj poljoprivrednoj školi u Děčín-Libverdi, na posjedu obitelji Thun, čiji je ravnatelj bio upravo Komers.⁹ Spoznaja da se u stručnoj nastavi poljoprivrede koriste pretežito njemački i latinski termini daje podstrek Lamblu da u tekstove o gospodarskim temama uvoditi slavenske nazive. U tu svrhu preveo je Komersovu knjigu, izvorno pisanu na njemačkom, *O zavedení učilišt hospodárských v Cechách (O uvođenju gospodarskih škola u Češku)* na češki jezik.¹⁰ Također Lambl je u godinama prije dolaska u Križevce započeo suradnju s praškim poljoprivrednim časopisom *Živa*.

Osim što je predavao na poljoprivrednoj školi u Děčín-Libverdi Dragutin Lambl je bio aktivni službenik Domoljubnog gospodarskog društva u Češkoj, dopisni član Galicijskog poljoprivrednog saveza u Lavovu, zapisničar Gospodarskog saveza za regiju Litomerice i.t.d., što je vidljivo iz naslovnica njegovih knjiga objavljenih 1860. godine u ediciji *Rolnik nového věku (Seljak*

novog doba). Češki seljak, njegovi položaj i problemi seljaštva središnja su tema njegovih stručnih knjiga.

2.1. Rolnik nového věku

Lamblov rad prije dolaska u Križevce ipak treba prvenstveno pamtiti po pokretanju edicije *Rolnik nového věku*, koju je za praškog izdavača Kober & Markgraf (kasnije I. L. Kober) pokrenuo sa svojim bratom Janom Baptistom, a koju neki smatraju svojevrsnom poljoprivrednom enciklopedijom.¹¹ Dragutin Lambl objavio je pet knjiga u ovoj ediciji,¹² a većina ih je doživjela više izdanja.

Prva knjiga u ediciji sastojala se od dva dijela i nosila je naziv *Rozjímání o nynějším stavu našeho rolnictví; Chmelařství a důležitost jeho v dobách nynějších (Razmišljanja o sadašnjem stanju naše poljoprivrede; Uzgoj hmelja i njegovo značenje u suvremenom dobu)*.¹³ Knjiga ima ukupno 78 stranica, a prvi dio koji govori o stanju seljaštva nalazi se na stranicama 9 – 31, dok drugi dio, posvećen hmeljarstvu, zauzima stranice 32 – 78.

Druga u nizu je knjiga *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce (O oplemenjivanju livada za bolju žetvu i dobru travnu krmu)*.¹⁴ Ova knjiga o krmnom travnjaštvu od 100 stranica doživjela je još dva izdanja na češkom jeziku, najprije 1863.¹⁵ a zatim i 1876. godine.¹⁶

Slijedila je knjiga *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského (Osnove uzgoja i korištenja domaćih životinja)*¹⁷ od 118 stranica koja je također doživjela dva reizdanja. Prvo je izašlo 1863.,¹⁸ a treće izdanje, koje je doradio Václav Feršman, prošireno je na 161 stranicu i izašlo je 1887.¹⁹

Četvrta Lamblova, a peta knjiga u seriji *Rolnik nového věku*, nosila je naziv *O chovu dobytka hovězího a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho (O uzgoju*

Karel Milan, o čemu će kasnije biti više riječi. Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 60.-64.

⁷ Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 21.-41.

⁸ Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 54. i Armanda, » Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, str. 537.

⁹ Škola postoji i danas, a nosi ime po svom prvom ravnatelju. Više o njoj može se saznati na <https://www.libverdadc.cz/> (pristup: 10. kolovoza 2023.)

¹⁰ Antonín Emanuel Komers, *O zavedení učilišt hospodárských [sic] v Cechách* (Praze: Tisk Bedricha Rohlíčka, 1851.)

¹¹ Ehrendorfer, »Lambl, Karl (um 1822.-1884.), Agrarfachmann«, str. 414.

¹² Jan Baptista Lambl objavio je tri knjige.

¹³ Karel Lambl, *Rozjímání o nynějším stavu našeho rolnictví; Chmelařství a důležitost jeho v dobách nynějších* (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

¹⁴ Karel Lambl, *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce*, (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

¹⁵ Karel Lambl, *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce*, (Praze: I. L. Kober, 1863.)

¹⁶ Karel Lambl, *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce*, (Praze: I. L. Kober, 1876.)

¹⁷ Karel Lambl, *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského*, (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

¹⁸ Karel Lambl, *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského*, (Praze: I. L. Kober, 1863.)

¹⁹ Karel Lambl, *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského*, (Praze: I. L. Kober, 1887.)

tovne stoke i načinima povećanja njezine korisnosti).²⁰ Ova knjiga posvećena stočarstvu obuhvaćala je 60-ak stranica, a doživjela je i drugo izdanje 1864.,²¹ dok je treće izdanje, objavljeno 1876., prošireno za dodatnih 30-ak stranica.²²

Kao posljednja Lamblova knjiga, a sedma u seriji *Rolnik nového věku*, objavljena je *Koňarství a návod ku zvelební našeho koňstva (Konjarstvo i upute za poboljšanje naših konja)*, koja je doživjela samo jedno izdanje.²³

2.2. Ostale knjige

Osim u ediciji *Rolnik nového věku*, Lambl je oko 1860. objavio još nekoliko knjiga u Češkoj. Prvo ću spomenuti knjižicu od 18 stranica pod nazivom *O poměru novorozených zvířat k matkám co do velikosti, a o vzrstu jich v první dobí životní (O omjeru veličine novorođenih životinja i njihovih majki te o njihovom rastu u ranom razdoblju života)*,²⁴ koja je zapravo pre-tisak njegovog članka objavljenog u prvom broju časopisa *Živa*.

*Die Kultur der Wiesen und ihr möglichst höchster Ertrag (Kultura livada i njihov najveći mogući prinos)*²⁵ zapravo je njemački prijevod njegove knjige *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávnné píce*, a osim prvog izdanja doživjela je i drugo izdanje 1863.²⁶

Konačno *Die landwirtschaftliche Tierzucht des Kaiserstaates, ihre Bedeutung und die Mittel zu ihrer Hebung und Vervollkommnung (Stočarstvo u Carevini, njegovo značenje i načini njegova razvoja i usavršavanja)*,²⁷ knjiga o stočarstvu Habsburške monarhije na 75 stranica, objavljena kao dio edicije *Der Oesterreichisc-*

he Landwirth (Austrijska poljoprivreda), izašla je 1861., a dvije godine kasnije doživjela je i drugo izdanje.²⁸

3. PRVI RAVNATELJ KRALJEVSKOG GOSPODARSKOG I ŠUMARSKOG UČILIŠTA U KRIŽEVCIMA

3.1. Osnutak Učilišta²⁹

Zamisao o osnutku školske ustanove na prostoru današnje Hrvatske u kojoj bi se odgajali budući poljoprivredni stručnjaci rodila se još tijekom 1840-ih godina, nakon osnutka Hrvatsko-slavonskog gospodarskog društva. Inicijativa je konačno zaživjela nakon što je 1853. austrijski ministar unutarnjih poslova Alexander Bach poslao banu Josipu Jelačiću opširno pismo kojim ga poziva: »da izvoli svestrano pretresti ustrojenje gospodarske škole za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju.«³⁰ Za pokretanje te zamisli trebalo je prvenstveno osmisliti nastavni program koji bi odgovarao posebnim prilikama i potrebama zemlje, zatim je trebalo pronaći odgovarajuće zemljište te na kraju osigurati novčana sredstva potrebna za utemeljenje i početno djelovanje učilišta. Kako s hrvatske strane nije bilo nikakvog odgovora, naredne godine austrijsko ministarstvo ponovno šalje dopis u kojem traži da se prvo nađe odgovarajuće zemljište potrebno za pokretanje gospodarske škole.³¹ Stvari su se konačno pokrenule kada u ožujku 1856. križevački gradonačelnik Janko Gašpari nudi banu Jelačiću zemljišta u neposrednoj blizini Križevaca te mogućnost da se za potrebe novog učilišta koristi i napuštena

²⁰ Karel Lambl, *O chovu dobytka hověžtího a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho* (Praze: I. L. Kober, 1861.)

²¹ Karel Lambl, *O chovu dobytka hověžtího a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho*, (Praze: I. L. Kober, 1864.)

²² Karel Lambl, *O chovu dobytka hověžtího a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho*, (Praze: I. L. Kober, 1876.)

²³ Karel Lambl, *Koňarství a návod ku zvelební našeho koňstva*, (Praze: I. L. Kober, 1862.)

²⁴ Karel Lambl, *O poměru novorozených zvířat k matkám co do velikosti, a o vzrstu jich v první dobí životní*, (Praze: Antonin Renn, 1860.)

²⁵ Karl Lambl, *Die Kultur der Wiesen und ihr möglichst höchster Ertrag*, (Prag: Kober & Markgraf, 1860.)

²⁶ Karl Lambl, *Die Kultur der Wiesen und ihr möglichst höchster Ertrag*, (Prag: I. L. Kober, 1863.)

²⁷ Karl Lambl, *Die landwirtschaftliche Tierzucht des Kaiserstaates, ihre Bedeutung und die Mittel zu ihrer Hebung und Vervollkommnung*, (Wien / Prag: Kober & Markgraf, 1861.)

²⁸ Karl Lambl, *Die landwirtschaftliche Tierzucht des Kaiserstaates, ihre Bedeutung und die Mittel zu ihrer Hebung und Vervollkommnung*, (Prag: I. L. Kober, 1863.)

²⁹ O osnutku križevačkog Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta vidjeti: *Spomenica o pedesetogodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice u Križevcu* (Križevci: Gustav Neuberg, 1910.), str. 3. – 36. (Jedan primjerak ove spomenice nalazi se u fundusu Kulturno-povijesne zbirke Gradskog muzeja Križevci pod inventarnom oznakom GMK-9073), zatim Renata Husinec, Petar Delić, *Gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima*, (Križevci: Ogranak Matice hrvatske Križevci, 1995.) str. 20. – 24. i Renata Husinec, »Križevačko gospodarsko i šumarsko učilište«, *Prirodoslovlje* 13/1-2, (Zagreb, 2013.), str. 3. – 30., na str. 7. – 9.

³⁰ *Spomenica o pedesetogodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice u Križevcu*, str. 5.

³¹ *Spomenica o pedesetogodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice u Križevcu*, str. 10.

zgrada nedavno ukinute Križevačke županije. Već u ranu jesen iste godine prihvaća se ideja da se učilište osnuje u Križevcima i naredne četiri godine intenzivno se radi na tome, pri čemu je jednu od glavnih uloga imao carski savjetnik Mojsije Baltić. Uskoro su osigurana i potrebna novčana sredstva, a car Franjo Josip odobrio je 19. svibnja 1860. i pravila po kojima je učilište trebalo funkcionirati. Za potrebe održavanja nastave obnovljeno je južno krilo bivše županijske palače, te je konačno 19. studenog 1860., u nazočnosti Mojsija Baltića, službeno otvoreno Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima.³² Za upis na učilište trebalo je imati najmanje 17 godina, ponašati se ćudoredno, imati završenu malu realku ili nižu gimnaziju. Školovanje je trajalo dvije godine, odnosno četiri semestra. Prva godina bila je pripremna, a na drugoj godini biralo se između dva tečaja (smjera), za gospodare i za šumare. Mogla se također pohađati ratarnica, u kojoj je obrazovanje trajalo tri godine, a polaznici su morali imati najmanje 16 godina, trebali su biti zdravi, dobro se ponašati te znati čitati, pisati i računati.

3.2. Lamblov rad na učilištu

Kako u vrijeme osnivanja križevačkog Učilišta u Hrvatskoj nije bilo mnogo obrazovanih stručnjaka na području agronomije, bilo ih je potrebno potražiti u drugim zemljama Habsburške monarhije, prvenstveno slavenskim. Na prijedlog biskupa Strossmayera Zemaljska vlada za prvog je ravnatelja Učilišta imenovala Dragutina Lambla,³³ koji u Križevce stiže otprilike tjedan dana prije svečanog otvorenja Učilišta.

U knjigama koje su u prvoj polovici 1860-ih izdavale u Češkoj Lambl se potpisivao kao: Ravnatelj Gospodarsko-šumarske škole u Kraljevini Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji u Križevcima, djelatnik kod carskog i kraljevskog zemaljskog gospodarskog društva u Češkoj, dopisni član carskog i kraljevskog Galicijskog seljač-

kog saveza u Lavovu, član gospodarskog društva Hrvatske u Zagrebu itd.³⁴

Razdoblje Lamblova ravnateljstva obilježeno je intenzivnim radovima na uređenju prostora za potrebe Učilišta. Južno krilo nekadašnje Županijske palače, u kojem se odvijala nastava i na Učilištu i na ratarnici, otkupljeno je 1862. godine od obnovljene Križevačke županije za svotu od 36.405 forinti i 30 novčića. Već ranije u tom su prostoru uređene dvorane za predavanje, prostori za naučne zbirke, kemijski kabinet, spremišta, pisarnica, te stanovi za ravnatelja Lambla i zavodskog poslužitelja. Potpuno novi kompleks zgrada počeo se, već 1860., podizati na istočnom rubu Križevaca, pokraj potoka Vrtlin, a izgrađeni su staja za konje, volove i krave, stan za vrtlara i posebna drvena kuća za služinčad, koji su dovršeni naredne godine. Ovčara, kolnica, kovačnica s kolarnicom i velika zgrada na dva kata³⁵ za smještaj 80 učenika ratarnice (danas Đački dom) sa stanovima za urednika i pristava podignuti su 1862. Kukuruznjak je izgrađen 1863., a svinjac i pčelinjak 1864. godine.³⁶

Osim što je bio ravnatelj Učilišta Lambl je predavao i nekoliko isključivo stručnih predmeta. Iz prvog izvještaja o radu Učilišta doznajemo da je između 1860. i 1865. Lambl predavao sljedeće predmete: *Nauka o gospodarenju sa računovodstvom*, *Računanje dohodka*, *Nauka o podneblju i tlu* (Agrometeorologija i Tloznanstvo-pedologija), *Gorožnanstvo* (Šumarstvo), *Nauka o odgajanju domaće živine u obće i napose*, *Govedarstvo*, *Ovčarstvo*, *Pčelarstvo*, *Svilarstvo* te *Vinogradarstvo i voćarstvo*.³⁷ U sljedećem se izvještaju navodi da je, kao prvi učitelj gospodarstva, predavao *Uzgoj gospodarskih rastlinah* (na 2. tečaju gospodarstva, u zimskom semestru 2 sata, a u ljetnom semestru 5 sati), te predmet *Uprava imanjah iliti o gospodarenju* (na 2. tečaju gospodarstva, u zimskom semestru 5 sati).³⁸ Nažalost u trećem izvješću o radu Učilišta koje pokriva razdoblje od

³² Interesantan je opširni opis zbivanja tog 19. studenog 1860. koji je izašao u Narodnim Novinama: S. V., »U Križevcih«, *Narodne novine* 26 (Zagreb, 1860.), br. 271. (24. studenog 1860.), str. 382.

³³ Armanda, » Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, str. 537. U Narodnim novinama je 1884. godine objavljen članak o preustroju Učilišta provedenom 1877. iz kojega se daje isčitati da je Dragutin Lambl u Križevce zapravo došao zabunom i da nikada nije predočio svjedodžbe o svom formalnom školovanju. Naime želja je bila, kako stoji u članku, da se za ravnatelja pozove njegov brat Vilém Dušan Lambl, u to vrijeme profesor u Harkivu. [n. n.] »Osvrt na prigovore«, *Narodne novine* 50, (Zagreb, 1884.), br. 258 (7. studenog 1884.), str. 1.

³⁴ Vidjeti na primjer: Lambl, *Koňarství a návod ku zvelební našeho koňstva*, str. 3.

³⁵ Navedena zgrada postoji i danas i u njoj je smješten Učenički dom u Križevcima.

³⁶ *Izvěstje o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i o Ratarskoj učioni u Križevcu za pět školskih godinah 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5.*, (Zagreb: Narodna tiskara dra. Ljudevita Gaja, 1865.) str. 4. (Jedan primjerak ovog izvještaja nalazi se u fondusu Kulturno-povijesne zbirke Gradskog muzeja Križevci pod inventarnom oznakom GMK-1450)

³⁷ *Izvěstje o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i o Ratarskoj učioni u Križevcu za pět školskih godinah 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5.*, str. 11.

³⁸ *Izviešće o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarskoj učioni u Križevcih za godine 1865 – 6, 1866 – 7, 1867 – 8, i 1868 – 9.*, (Zagreb: Knjigo- i kamenotiskarski zavod Dragutina Albrechta, 1870.), str. 2. i 5.-6.

1869. – 1876. nije navedeno koje je predmete Lambl predavao između 1869. pa do umirovljenja.

Početak sedamdesetih godina u tadašnjim se novinama mogu naći kritike na Lamblov rad, odnosno činjenicu da se ne poduzima ništa na preustroju Učilišta, s obzirom na to da je ustroj napravljen prilikom osnutka Učilišta zastario.³⁹ Lambl je konačno početkom 1874. smijenjen s mjesta ravnatelja i na njegovo je mjesto kao namjestni ravnatelj 11. siječnja 1874. postavljen Vjekoslav Köröskeny,⁴⁰ sa zadatkom da provede preustroj Učilišta.⁴¹

3.3. Poučna putovanja

Kao ravnatelj Lambl je poduzeo nekoliko velikih »poučnih putovanja«, današnjim rječnikom stručnih ekskurzija, sam ili s polaznicima Učilišta. Prvo takvo putovanje Lambl je poduzeo tijekom ljeta 1862. godine i to po nalogu i uz obilnu financijsku potporu Visokog kraljevskog namjesničkog vijeća.⁴² Glavni cilj putovanja bio je posjet svjetskoj izložbi u Londonu, no Lambl

je to putovanje iskoristio kako bi se što bolje upoznao sa stanjem poljoprivrede u Engleskoj. O putovanju koje je trajalo od 10. lipnja do 26. kolovoza 1862.⁴³ Lambl je opširno pisao u Narodnim novinama⁴⁴, Agramer Zeitungu⁴⁵ te objavio jedan kraći prilog u Gospodarskom listu – prvom i još uvijek aktivnom hrvatskom poljoprivrednom časopisu.⁴⁶

Jedno od temeljnih obrazovnih zadatak križevačkog Učilišta bila su i poučna putovanja polaznika Učilišta s profesorima, koja su u početku imala cilj upoznati napredna gospodarstva u neposrednoj okolici Križevaca, da bi s godinama postajala sve dulja i sadržajnija. Prvo takvo veće putovanje poduzeto je 1862. i vodilo je u Podravinu, no o njemu nema podataka.⁴⁷ Već o narednom takvom putovanju, na koje su se profesori i polaznici Učilišta uputili 1864., Lambl je objavio čak pet zapisa, od kojih dva na njemačkom jeziku. Putovanje je uz Lambla vodio i profesor šumarstva Čordašić, a započelo je 21. lipnja 1864. i trajalo je desetak dana, te je obuhvaćalo Koprivnicu, Đurđevac, Viroviticu i njenu

³⁹ Vidjeti na primjer: [n.n.], »Izložbeni odbor«, *Obzor* 1, (Zagreb, 1871.), br. 115. (16. prosinac 1871.), str. 1.-2., na str. 2. i [n.n.], »Domaći glasovi«, *Narod* 2, (Zagreb, 1873.), br. 65. (19. ožujak 1873.), str. 4.

⁴⁰ *Treće izvješće o Kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcih za školske godine 1869 – 1870 do 1875 – 1876.* (Zagreb: Tipografski zavod C. Albrechta, 1876.), str. 9.

⁴¹ Preustroj će biti proveden tek 1876. Vidi Ozren Blagec, »Gustav August Vichodil: Moravljani na »privremenom« radu u Križevcima«, *Cris* 1/2020. (Križevci, 2020.), str. 63.-82., na str. 65.

⁴² G. L., »Trojedna kraljevina – Iz Zagreba«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 131. (7. lipnja 1862.), str. 347.

⁴³ A., »Dopisi Narodnim novinama – U Križevcu 23. kol.«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 46. (27. kolovoza 1862.), str. 190.

⁴⁴ K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 18. (21. srpnja 1862.), str. 70.-71.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 19. (22. srpnja 1862.), str. 74.-75.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 20. (23. srpnja 1862.), str. 78.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 21. (24. srpnja 1862.), str. 82.-83.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 22. (25. srpnja 1862.), str. 86.-87.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 55. (4. rujna 1862.), str. 218.-219.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 64. (16. rujna 1862.), str. 256.-257.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 66. (18. rujna 1862.), str. 264.-265.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 67. (19. rujna 1862.), str. 268.-269.; K.[arel] Lambl, »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 68. (20. rujna 1862.), str. 272.-273.; Nedovršeno.

⁴⁵ K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 177. (2. kolovoza 1862.), str. 630.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 179. (5. kolovoza 1862.), str. 636.-637.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 180. (6. kolovoza 1862.), str. 640.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 181. (7. kolovoza 1862.), str. 643.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 182. (8. kolovoza 1862.), str. 646.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 188. (16. kolovoza 1862.), str. 666.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 219. (24. rujna 1862.), str. 778.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 220. (25. rujna 1862.), str. 781.-782.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 221. (26. rujna 1862.), str. 784.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 222. (27. rujna 1862.), str. 788.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 224. (30. rujna 1862.), str. 794.; K.[arl] Lambl, *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agramer Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 225. (1. listopada 1862.), str. 799.

⁴⁶ Drag.[utin] Lambl, »Seosko gospodarenje u Engleskoj«, *Gospodarski list* 10, (Zagreb, 1862.), br. 32. (7. kolovoza 1862.), str. 163.-164.; Nedovršeno.

⁴⁷ *Izvištje o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i o Ratarskoj učionici u Križevcu za pet školskih godina 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5.*, str. 11.

širu okolicu, dok su u povratku putujući Vojnom krajinom polaznici poučnog putovanja posjetili Bjelovar. Lambl je priloge o tom putovanju objavljivao u Narodnim novinama,⁴⁸ Agramer Zeitungu⁴⁹ i časopisu Sidro,⁵⁰ a objavio je i zasebne publikacije na hrvatskom⁵¹ i njemačkom⁵² jeziku s detaljnim opisom posjećenih poljoprivrednih gospodarstava.

Tijekom ljetnih praznika 1864. Lambl je sam poduzeo još jedno putovanje s ciljem proučavanja vinogra-

darstva u Dalmaciji, Istri i Italiji, no o njemu nažalost nije objavio detaljnije zapise, ali je zato o putovanju u Slavoniju, Ugarsku i Transilvaniju, obavljenom naredne godine, objavio knjigu od 85 stranica.⁵³ Tijekom putovanja, koje je završio 18. rujna 1865., obišao je Trakošćan u Hrvatskoj, Pećuh, Vilany, Siklos i Seksard u Južnoj Ugarskoj, Erdelj te Budim, Veliki Varadin (danas Oreadea u Rumunjskoj) i na kraju regije Tokaj i Eger u

⁴⁸ Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 157. (12. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 158. (13. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 159. (14. srpnja 1864.), str. 2.-3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 160. (15. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 163. (19. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 164. (20. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 165. (21. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 166. (22. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 167. (23. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 168. (25. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 169. (26. srpnja 1864.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 170. (27. srpnja 1864.), str. 2.-3.

⁴⁹ K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 158. (13. srpnja 1864.), str. 313.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 159. (14. srpnja 1864.), str. 315.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 165. (21. srpnja 1864.), str. 329.-330.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 168. (25. srpnja 1864.), str. 335.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 170. (27. srpnja 1864.), str. 338.-339.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 171. (28. srpnja 1864.), str. 340.-341.; K.[arl] Lambl, »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veröze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 172. (29. srpnja 1864.), str. 342.-343.

⁵⁰ Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/12 (Zagreb, 1864.), str. 47.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/13 (Zagreb, 1864.), str. 51.-52.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/14 (Zagreb, 1864.), str. 55.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/15 (Zagreb, 1864.), str. 59.-60.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/16 (Zagreb, 1864.), str. 63.-64.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/17 (Zagreb, 1864.), str. 67.-68.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/18 (Zagreb, 1864.), str. 71.-72.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/19 (Zagreb, 1864.), str. 75.-76.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/20 (Zagreb, 1864.), str. 79.-80.; Dragutin Lambl, »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1/21 (Zagreb, 1864.), str. 83.-84.

⁵¹ Dragutin Lambl, *Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag*, (Zagreb: Narodna tiskarnica Dra. Ljudevita Gaja, 1864.)

⁵² Karl Lambl, *Eine landwirthschaftliche Excursion von Kreuz nach Verotze (Virovitica) in Slavonien und durch die kaiserl. koenigl. Militaergrenzel unternommen und geschildert von Karl Lambl*, (Zagreb: Carl Albrecht, 1864.)

⁵³ K.[arl] Lambl, *Ergebnisse landwirthschaftlicher Reisen in Ungarn, Siebenbuergen, Kroatien und Slavonien, insbesondere hinsichtlich der Fortschritte im Weinbau* (Zagreb: Karl Albrecht, 1865.)

Sjevernoj Ugarskoj. O tom je putovanju vrlo opširno pisao i u *Gospodarskom listu*⁵⁴ te *Agramer Zeitungu*.⁵⁵

Treba također spomenuti da je Lambl bio sudionik velike gospodarske izložbe u Beču 1873. gdje je bio član porotnog suda za gospodarstveni odsjek, a o zbivanjima na izložbi je detaljno pisao u svojim člancima objavljenim u *Narodnim novinama*.⁵⁶

3.4. Lambl i Gospodarski list

Od publicističkog djelovanja vrijedno je posebno izdvojiti suradnju Lambla u *Gospodarskim listom*, koje ga je Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo počelo izdavati 1842. godine. Članke u *Gospodarskom listu* Lambl je počeo objavljivati još prije dolaska u Hrvatsku, a tijekom desetak godina objavio ih je dvadeset, neke od njih u više nastavaka. U ranijem tekstu već su opisana dva njegova članka o poučnim putovanjima

⁵⁴ Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/40 (Zagreb, 1865.), str. 201.-203.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/41 (Zagreb, 1865.), str. 205.-207.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/42 (Zagreb, 1865.), str. 209.-211.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/43 (Zagreb, 1865.), str. 213.-215.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/44 (Zagreb, 1865.), str. 217.-219.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/45 (Zagreb, 1865.), str. 221.-222.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/46 (Zagreb, 1865.), str. 225.-226.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/48 (Zagreb, 1865.), str. 233.-235.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/49 (Zagreb, 1865.), str. 237.-239.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/50 (Zagreb, 1865.), str. 241.-244.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/51 (Zagreb, 1865.), str. 247.-248.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13/52 (Zagreb, 1865.), str. 251.-256.

⁵⁵ K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 221. (27. rujna 1865.), str. 443.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 222. (28. rujna 1865.), str. 445.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 223. (29. rujna 1865.), str. 447.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 225. (1. listopada 1865.), str. 451.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 228. (5. listopada 1865.), str. 457.-458.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 229. (6. listopada 1865.), str. 459.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 238. (17. listopada 1865.), str. 477.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 241. (20. listopada 1865.), str. 483.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 243. (23. listopada 1865.), str. 487.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 244. (24. listopada 1865.), str. 489.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 247. (27. listopada 1865.), str. 495.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 250. (31. listopada 1865.), str. 501.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 252. (3. studenog 1865.), str. 505.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 254. (6. studenog 1865.), str. 509.; K[arl] Lambl, »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 257. (9. studenog 1865.), str. 515.

⁵⁶ Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 145 (26. lipnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 146 (27. lipnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 147 (28. lipnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 152 (4. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 153 (5. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 154 (7. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 156 (9. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 157 (10. srpnja 1873.), str. 2.-3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 158 (11. srpnja 1873.), str. 2.-3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 159 (12. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 166 (21. srpnja 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 169 (24. srpnja 1873.), str. 2.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 170 (25. srpnja 1873.), str. 2.-3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 184 (11. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 185 (12. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 186 (13. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 189 (18. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 193 (23. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 194 (25. kolovoza 1873.), str. 3.; Dragutin Lambl, »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 196 (27. kolovoza 1873.), str. 2.

koje je poduzimao.⁵⁷ Od ostalih članaka najviše je onih koje je posvetio vinarstvu i vinogradarstvu, temom kojom se počeo baviti po dolasku u Hrvatsku, kojima je posvetio čak sedam članaka. Prvi od njih bio je *Budućnost hrvatskog vina* objavljen 1863.⁵⁸ Slijedio je članak *Brajde od živica za vinograd*,⁵⁹ objavljen 1865. Naredne godine Lambl je na temu vinogradarstva objavio dva članka u Gospodarskom listu: *Mogu li se natjecati naša vina u dojučor bečkoj izložbi sa drugimi?*⁶⁰ i *Vinogradarska izkustava godine 1866.* objavljen u jedanaest nastavaka krajem godine, u kojem je opisao svoj obilazak vinogradara u Križevačkoj, Zagrebačkoj i Varaždinskoj županiji.⁶¹

I naredne godine Lambl je objavio dva priloga o vinogradarstvu, ovaj puta nešto kraća. Prvi od njih, odmah početkom godine, pod nazivom *Pravokutna riez francezka*, u četiri nastavka,⁶² a članak *Pliesan vinove loze i bolest groždja* sredinom godine.⁶³ Posljednji čla-

nak na temu vinogradarstva pod nazivom *Nove i dobre vrsti čokoća* objavio je Lambl 1869. godine.⁶⁴

Ostale Lamblove članke objavljene u Gospodarskom listu navodim kronološkim redom kako su izlazili. Prvi od njih pod nazivom *Važnost livadah*⁶⁵ objavljen je prije Lamblova dolaska u Hrvatsku i kako piše na kraju teksta preuzet je iz njegove knjige u ediciji *Rolnik nového věku*. Sljedeće 1861. Lambl u Gospodarskom listu objavljuje dva članka, *Osnove gospodarske i težne* u tri nastavka⁶⁶ i *Koliko krme treba našoj marvi i kako da ju štedimo*,⁶⁷ također preuzet iz jedne Lamblove knjige. Početkom naredne godine u dva je nastavka objavljen tekst *O golemoj koristi vodnilah za umnožavanje siena*.⁶⁸

Opsežan rad pod nazivom *Nauka o gospodarenju*⁶⁹ objavljen je u osam nastavaka početkom i sredinom 1864., a zanimljivom temom Lambl se pozabavio u svom radu iz 1866. nazvanom *Uspjeh i sudbina učenikah gospodarsko-šumarskog učilišta križevačkog*.⁷⁰

⁵⁷ Vidi bilješke 46. i 54.

⁵⁸ Dragutin Lambl, »Budućnost hrvatskog vina«, *Gospodarski list* 11/51 (Zagreb, 1863.), str. 213.-216.

⁵⁹ Drag.[utin] Lambl, »Brajde od živica za vinograde«, *Gospodarski list* 13/12 (Zagreb, 1865.), str. 71.-73.

⁶⁰ Drag.[utin] Lambl, »Mogu li se natjecati naša vina u dojučor bečkoj izložbi sa drugimi?«, *Gospodarski list* 14/6 (Zagreb, 1866.), str. 25.-27.

⁶¹ Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/42 (Zagreb, 1866.), str. 214.-215.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/43 (Zagreb, 1866.), str. 217.-219.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/44 (Zagreb, 1866.), str. 223.-224.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/45 (Zagreb, 1866.), str. 227.-228.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/46 (Zagreb, 1866.), str. 232.-233.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/47 (Zagreb, 1866.), str. 236.-237.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/48 (Zagreb, 1866.), str. 243.-245.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/49 (Zagreb, 1866.), str. 247.-248.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/50 (Zagreb, 1866.), str. 255.-256.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/51 (Zagreb, 1866.), str. 259.-260.; Drag.[utin] Lambl, »Vinogradarska izkustava godine 1866.«, *Gospodarski list* 14/52 (Zagreb, 1866.), str. 267.-269.

⁶² Dragutin Lambl, »Pravokutna riez francezka«, *Gospodarski list* 15/1 (Zagreb, 1867.), str. 2.-3.; Dragutin Lambl, »Pravokutna riez francezka«, *Gospodarski list* 15/2 (Zagreb, 1867.), str. 5.-6. + tabla; Dragutin Lambl, »Pravokutna riez francezka«, *Gospodarski list* 15/3 (Zagreb, 1867.), str. 9.-11.; Dragutin Lambl, »Pravokutna riez francezka«, *Gospodarski list* 15/6 (Zagreb, 1867.), str. 25.-27.

⁶³ [Dragutin Lambl], »Pliesan vinove loze i bolest groždja«, *Gospodarski list* 15/29 (Zagreb, 1867.), str. 163.-165.; [Dragutin Lambl], »Pliesan vinove loze i bolest groždja«, *Gospodarski list* 15/30 (Zagreb, 1867.), str. 171.-173.

⁶⁴ D.[ragutin] Lambl, »Nove i dobre vrsti čokoća«, *Gospodarski list* 17/12 (Zagreb, 1869.), str. 45.-47.; D.[ragutin] Lambl, »Nove i dobre vrsti čokoća«, *Gospodarski list* 17/13 (Zagreb, 1869.), str. 49.-50.

⁶⁵ Karlo Lambl, »Važnost livadah«, *Gospodarski list* 8/26 (Zagreb, 1860.), str. 123.-124.

⁶⁶ Dragutin Lambl Letinski, »Osnove gospodarske i težne«, *Gospodarski list* 9/32 (Zagreb, 1861.), str. 129.-130.; Dragutin Lambl Letinski, »Osnove gospodarske i težne«, *Gospodarski list* 9/33 (Zagreb, 1861.), str. 133.-135.; Dragutin Lambl Letinski, »Osnove gospodarske i težne«, *Gospodarski list* 9/34 (Zagreb, 1861.), str. 137.-139.

⁶⁷ Dr.[agutin] Lambl Letinski, »Koliko krme treba našoj marvi i kako da ju štedimo« *Gospodarski list* 9/52 (Zagreb 1861.), str. 215.-217.

⁶⁸ Drag.[utin] Lambl Letinski, »O golemoj koristi vodnilah za umnožavanje siena«, *Gospodarski list* 10/1 (Zagreb, 1862.), str. 2.-3.; Drag.[utin] Lambl Letinski, »O golemoj koristi vodnilah za umnožavanje siena« *Gospodarski list* 10/2 (Zagreb, 1862.), str. 5.-6.

⁶⁹ Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/1 (Zagreb, 1864.), str. 1.-2.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/2 (Zagreb, 1864.), str. 5.-6.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/4 (Zagreb, 1864.), str. 13.-17.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/5 (Zagreb, 1864.), str. 21.-22.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/6 (Zagreb, 1864.), str. 29.-30.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/30 (Zagreb, 1864.), str. 169.-170.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/31 (Zagreb, 1864.), str. 173.-175.; Dragutin Lambl, »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12/32 (Zagreb, 1864.), str. 177.-179.

⁷⁰ D.[ragutin] Lambl, »Uspjeh i sudbina učenikah gospodarsko-šumarskog učilišta križevačkog«, *Gospodarski list* 14/5 (Zagreb, 1866), str. 19.-21.; D.[ragutin] Lambl, »Uspjeh i sudbina učenikah gospodarsko-šumarskog učilišta križevačkog«, *Gospodarski list* 14/6 (Zagreb, 1866), str. 28.; D.[ragutin] Lambl, »Uspjeh i sudbina učenikah gospodarsko-šumarskog učilišta križevačkog«, *Gospodarski list*

Iste je godine objavljen i detaljan izvještaj s gospodarske izložbe u Beču.⁷¹

Naredne su godine objavljeni radovi: *Turnips iliti englezka repa*⁷² i *Liekovi za živinčad*⁷³, a svoja dva posljednja rada u Gospodarskom listu Lambl je objavio 1869. Bili su to tekstovi pod nazivom *Sadra i vapno za naše zemlje*⁷⁴ i *Žestoka pila od voća*⁷⁵.

Osim što je tijekom 1860-ih bio iznimno plodan suradnik Gospodarskog lista Lambl je početkom 1866. preuzeo i njegovo uređivanje.⁷⁶ Taj je posao obavljao do broja 5 izašlog 1866. do kraja sljedeće godine, uredivši ukupno točno stotinu brojeva tok važnog poljoprivrednog časopisa.

Osim u Gospodarskom listu, Lambl je u časopisima objavio još dva svoja teksta i to u prikaz knjige *Vode pri gazdovanju* srpskog agronoma Đorđa Radića u novosadskom poljoprivrednom časopisu *Seljak*,⁷⁷ te nakon odlaska iz Križevaca članak u dva dijela pod nazivom *O popravku livadah*.⁷⁸

3.5 Lambl i vinogradarstvo

Dragutin Lambl dao je izrazito značajan doprinos razvoju hrvatskog vinogradarstva. Tijekom svog boravka u Križevcima, uz već ranije spomenuta poučna putovanja i njihove opise u stručnim časopisima, Lambl je objavio i dvije monografije posvećene toj temi. Prva, pod nazivom *Pravokutna riez vinove loze i preinaka ogradah iliti brajdah*, izašla je 1867. godine,⁷⁹ dok je

druga monografija *Der Weinbau in Kroatien, Slavonien und in der Militärgrenze : Darstellung der in den letzten zehn Jahren gemachten Fortschritte nebst Rathschlägen für die Zukunft*, objavljena 1873., imala zadatak upoznatiti čitatelje njemačkog govornog područja sa stanjem vinogradarstva u Hrvatskoj.⁸⁰ Osim toga, zajedno s Antunom Trummerom, vrtlarom i predavačem voćarstva i vinogradarstva na križevačkom Učilištu, osnovao je u to vrijeme najveću hrvatsku ampelografsku zbirku s više do 280 sorata vinove loze. Također završio je sistematizaciju hrvatskog nazivlja odlika vinove loze. Godine 1866. osnovao je prvi sortimentski vinograd u Hrvatskoj, bio je članom ocjenjivačkog suda za vino na brojnim poljoprivrednim izložbama, a Hrvatsku je kod Međunarodne ampelografske komisije zastupao čak i nakon odlaska iz Križevaca, sve do 1876.⁸¹

4. KARIJERA NAKON UMIROVLJENJA I ODLASKA IZ KRIŽEVACA

Nakon umirovljenja početkom 1874. Lambl se vraća u rodnu Češku gdje, usprkos mirovini marljivo radi. Već sljedeće godine u Pragu počinje raditi na podizanju šećerane,⁸² a svojim bratom Janom Baptistom, na imanju Lis u blizini Praga, je »s posebnom domišljatošću zasadio voćnjak od više stotina odabranih stabala.«⁸³ Napokon 1882., ponovno napušta Češku i odlazi u Itali-

14/8 (Zagreb, 1866), str. 40.-41.

⁷¹ [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/21 (Zagreb, 1866.), str.109.-110.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/22 (Zagreb, 1866.), str.113.-115.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/23 (Zagreb, 1866.), str.117.-118.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/24 (Zagreb, 1866.), str.125.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/25 (Zagreb, 1866.), str.129.-130.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/26 (Zagreb, 1866.), str.136.-137.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/28 (Zagreb, 1866.), str.145.-146.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/29 (Zagreb, 1866.), str.149.-151.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/30 (Zagreb, 1866.), str.155.-157.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/31 (Zagreb, 1866.), str.159.-161.; [Dragutin Lambl], »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14/32 (Zagreb, 1866.), str.163.

⁷² [Dragutin Lambl], »Turnips iliti englezka repa«, *Gospodarski list* 15/18 (Zagreb, 1867.), str. 103.-105.

⁷³ [Dragutin Lambl], »Liekovi za živinčad«, *Gospodarski list* 15/25 (Zagreb, 1867.), str. 143.-144.; [Dragutin Lambl], »Liekovi za živinčad«, *Gospodarski list* 15/26 (Zagreb, 1867.), str. 147.-149.

⁷⁴ [Dragutin Lambl], »Sadra i vapno za naše zemlje«, *Gospodarski list* 17/10 (Zagreb, 1869.), str. 37.-38.

⁷⁵ Drag.[utin] Lambl, »Žestoka pila od voća«, *Gospodarski list* 17/15 (Zagreb, 1869.), str. 57.-58.

⁷⁶ [Dragutin Lambl], »Prijava novog urednika«, *Gospodarski list* 14/5 (Zagreb, 1866.), str. 19.

⁷⁷ Dragutin Lambl, »Presuda knjige »Vode pri gazdovanju«, *Seljak* 6/14 (Novi Sad, 1867.), str. 53.-54.

⁷⁸ [Dragutin Lambl], »O popravku livadah«, *Bollettino Agrario della Dalmazia* *Gospodarski list Dalmatinski* 5/11 (Zadar, 1876), str. 159.-161.; [Dragutin Lambl], »O popravku livadah«, *Bollettino Agrario della Dalmazia* *Gospodarski list Dalmatinski* 5/12 (Zadar, 1876), str. 175.-177.

⁷⁹ Dragutin Lambl, *Pravokutna riez vinove loze i preinaka ogradah iliti brajdah*, (Zagreb: Dragutin Albrecht, 1867.)

⁸⁰ Carl Lambl, *Der Weinbau in Kroatien, Slavonien und in der Militärgrenze : Darstellung der in den letzten zehn Jahren gemachten Fortschritte nebst Rathschlägen für die Zukunft*, (Agram: Carl Albrecht, 1873.)

⁸¹ Armanda, » Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, str. 537.

⁸² Armanda, » Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, str. 537.

⁸³ Paurová, *Vše pro bratry. Historie rodinného života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, str. 54.

ju, u gradić Ostellato nedaleko Ferare, gdje na poziv tvrtke »Gebrüder Klein« preuzima vođenje imanja i započinje provođenje melioracije tla. Razbolivši se, umire 26. travnja 1884., iako mu je u pomoć priskočio i brat-liječnik Vilém Dušan.⁸⁴ Pokopan je na najvećem praškom groblju Olšanske hřbitovy.

5. ZAKLJUČAK

Dragutin Lambl, pravim imenom Karel Milan Lambl, jedan je od pionira agronomске znanosti u Hrvatskoj. Porijeklom iz Češke, gdje je radno iskustvo stjecao kao profesor na agronomskoj školi, u vrijeme svoje možda i najveće popularnosti, kada zajedno s bratom Janom Baptistom pokreće ediciju *Seljak novog doba*, dolazi u Križevce na mjesto ravnatelja Kraljevskog gospodarskog i šumarskog učilišta, prve školske ustanove takve vrste u jugoistočnoj Europi. Njegov rad u Hrvatskoj predstavlja izniman značaj u povijesti nacionalne agronomije, jer je pod njegovim ravnateljskom stvoren temelj ustanovi iz koje će se kasnije stvoriti dva značajna fakulteta, šumarski i agronomski. Za ravnanja Dragutina Lambla izgrađen je za ono vrijeme suvremeni kompleks Učilišta u Križevcima sa svim sadržajima potrebnim za odvijanje teorijske nastave, laboratorijskog rada i stručne prakse budućih agronoma i šumara. Lambl je također ulagao znatne napore kako bi upoznao stanje pojedinih grana agronomije u Europi i ta znanja kasnije prenio u Hrvatsku. Premda je u kasnijim godinama bio izložen kritikama zbog svog vođenja križevačkog Učilišta, jer zbog poodmaklih godina nije imao snage provesti njegovu prilagodbu i reorganizaciju sukladno suvremenijim trendovima u poljoprivrednim znanostima, njegov trag u razvoju poljoprivrednog školstva u Hrvatskoj je izniman.

Nakon odlaska iz Križevaca Lambl, najprije u Češkoj, a kasnije i u Italiji, gdje je i umro 1884., nastavlja s važnim aktivnostima na razvoju poljoprivrede i poljoprivrednih dobara.

6. POPIS LITERATURE

6.1. Dragutin Lambl

Lambl, Karl. 1860. *Die Kultur der Wiesen und ihr möglichst höchster Ertrag*, (Prag: Kober & Markgraf, 1860.)

Lambl, Karel. 1860. *O poměru novorozených zvířat k matkám co do velikosti, a o vzrstu jich v první době životní*, (Praze: Antonin Renn, 1860.)

Lambl, Karel. 1860. *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce*, (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

Lambl, Karel. 1860. *Rozjímání o nynějším stavu našeho rolnictví; Chmelařství a důležitost jeho v dobách nynějších* (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

Lambl, Karlo. 1860. »Važnost livadah«, *Gospodarski list* 8 (Zagreb, 1860.), br. 26., str. 123.-124.

Lambl, Karel. 1860. *Základy chovu a užítka zvířectva hospodářského*, (Praze: Kober & Markgraf, 1860.)

Lambl, Karl. 1861. *Die landwirtschaftliche Tierzucht des Kaiserstaates, ihre Bedeutung und die Mittel zu ihrer Hebung und Vervollkommnung*, (Wien / Prag: Kober & Markgraf, 1861.)

Lambl Letinski, Dr.[agutin]. 1861. »Koliko krme treba našoj marvi i kako da ju štedimo« *Gospodarski list* 9 (Zagreb 1861.), br. 52., str. 215.-217.

Lambl, Karel. 1861. *O chovu dobytka hovězího a o prostředcích ku rozmnožení užítka jeho* (Praze: I. L. Kober, 1861.)

Lambl Letinski, Dragutin. 1861. »Osnove gospodarske i težne«, *Gospodarski list* 9 (Zagreb, 1861.), br. 32., str. 129.-130.; br. 33., str. 133.-135.; br. 34., str. 137.-139.

Lambl, Karel. 1862. *Koňarství a návod ku zvelební našeho koňstva*, (Praze: I. L. Kober, 1862.)

Lambl, K.[arl]. 1862. *Landwirtschaftliche Reiseskizzen aus England*, *Agrar Zeitung* 37, (Zagreb, 1862.), br. 177. (2. kolovoza 1862.), str. 630.; br. 179. (5. kolovoza 1862.), str. 636.-637.; br. 180. (6. kolovoza 1862.), str. 640.; br. 181. (7. kolovoza 1862.), str. 643.; br. 182. (8. kolovoza 1862.), str. 646.; br. 188. (16. kolovoza 1862.), str. 666.; br. 219. (24. rujna 1862.), str. 778.; br. 220. (25. rujna 1862.), str. 781-782.; br. 221. (26. rujna 1862.), str. 784.; br. 222. (27. rujna 1862.), str. 788.; br. 224. (30. rujna 1862.), str. 794.; br. 225. (1. listopada 1862.), str. 799.

Lambl Letinski, Drag.[utin]. 1862. »O golemoj koristi vodnilah za umnožavanje siena«, *Gospodarski list* 10 (Zagreb, 1862.), br. 1., str. 2.-3.; br. 2., str. 5.-6.

Lambl, K.[arel]. 1862. »Opis puta u gospodarstvenom pogledu po Engleskoj«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 18. (21. srpnja 1862.), str. 70.-71.; br. 19. (22. srpnja 1862.), str. 74.-75.; br. 20. (23. srpnja 1862.), str. 78.; br. 21. (24. srpnja 1862.), str. 82-83.; br. 22. (25. srpnja 1862.), str. 86.-87.; br. 55. (4. ruj-

⁸⁴ [n. n.] »(Carl Lambl †)« *Wiener Landwirtschaftliche Zeitung* 34, (Wien, 1884.) br. 36 (3. svibnja 1884.), str. 293.

- na 1862.), str. 218.-219.; br. 64. (16. rujna 1862.), str. 256.-257.; br. 66. (18. rujna 1862.), str. 264.-265.; br. 67. (19. rujna 1862.), str. 268.-269.; br. 68. (20. rujna 1862.), str. 272.-273.
- Lambl, Drag.[utin]. 1862. »Seosko gospodarenje u Engleskoj«, *Gospodarski list* 10, (Zagreb, 1862.), br. 32., str. 163.-164.
- Lambl, Dragutin. 1863. »Budućnost hrvatskog vina«, *Gospodarski list* 11 (Zagreb, 1863.), br. 51., str. 213.-216.
- Lambl, Karl. 1863. *Die Kultur der Wiesen und ihr möglichst höchster Ertrag*, (Prag: I. L. Kober, 1863.)
- Lambl, Karl. 1863. *Die landwirtschaftliche Tierzucht des Kaiserstaates, ihre Bedeutung und die Mittel zu ihrer Hebung und Vervollkommnung*, (Prag: I. L. Kober, 1863.)
- Lambl, Karel. 1863. *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávné píce*, (Praze: I. L. Kober, 1863.)
- Lambl, Karel. 1863. *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského*, (Praze: I. L. Kober, 1863.)
- Lambl, Karl. 1864. *Eine landwirthschaftliche Excursion von Kreuz nach Verotze (Virovitica) in Slavonien und durch die kaiserl. koenigl. Militaergrenze/ unternommen und geschildert von Karl Lambl*, (Zagreb : Carl Albrecht, 1864.)
- Lambl, K.[arl]. 1864. »Eine Landwirtschaftliche Excursion nach Veróze (Virovitica) in Slavonien«, *Agramer Zeitung* 39, (Zagreb, 1864.), br. 158. (13. srpnja 1864.), str. 313.; br. 159. (14. srpnja 1864.), str. 315.; br. 165. (21. srpnja 1864.), str. 329.-330.; br. 168. (25. srpnja 1864.), str. 335.; br. 170. (27. srpnja 1864.), str. 338.-339.; br. 171. (28. srpnja 1864.), str. 340.-341.; br. 172. (29. srpnja 1864.), str. 342.-343.
- Lambl, Dragutin. 1864. *Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag*, (Zagreb: Narodna tiskarnica Dra. Ljudevita Gaja, 1864.)
- Lambl, Dragutin. 1864. »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Narodne novine* 30, (Zagreb, 1864.), br. 157. (12. srpnja 1864.), str. 3.; br. 158. (13. srpnja 1864.), str. 3.; br. 159. (14. srpnja 1864.), str. 2.-3.; br. 160. (15. srpnja 1864.), str. 3.; br. 163. (19. srpnja 1864.), str. 3.; br. 164. (20. srpnja 1864.), str. 3.; br. 165. (21. srpnja 1864.), str. 3.; br. 166. (22. srpnja 1864.), str. 3.; br. 167. (23. srpnja 1864.), str. 3.; br. 168. (25. srpnja 1864.), str. 3.; br. 169. (26. srpnja 1864.), str. 3.; br. 170. (27. srpnja 1864.), str. 2.-3.
- Lambl, Dragutin. 1864. »Gospodarstveno putovanje Podravinom i Vojničkom krajinom u Viroviticu i natrag«, *Sidro* 1 (Zagreb, 1864.), br. 12., str. 47.; br. 13., str. 51.-52.; br. 14., str. 55.; br. 15., str. 59.-60.; br. 16., str. 63.-64.; br. 17., str. 67.-68.; br. 18., str. 71.-72.; br. 19., str. 75.-76.; br. 20., str. 79.-80.; br. 21., str. 83.-84.
- Lambl, Dragutin. 1864. »Nauka o gospodarenju«, *Gospodarski list* 12 (Zagreb, 1864.), br. 1., str. 1.-2.; br. 2., str. 5.-6.; br. 4., str. 13.-17.; br. 5., str. 21.-22.; br. 6., str. 29.-30.; br. 30., str. 169.-170.; br. 31., str. 173.-175.; br. 32., str. 177.-179.
- Lambl, Karel. 1864. *O chovu dobytka hověžtĥo a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho*, (Praze: I. L. Kober, 1864.)
- Lambl, Drag.[utin]. 1865. »Brajde od živicah za vinarstvo«, *Gospodarski list* 13 (Zagreb, 1865.), br. 12., str. 71.-73.
- Lambl, K.[arl]. 1865. *Ergebnisse landwirthschaftlicher Reisen in Ungarn, Siebenbuergen, Kroatien und Slavonien, insbesondere hinsichtlich der Fortschritte im Weinbau* (Zagreb: Karl Albrecht, 1865.)
- Lambl, K[arl]. 1865. »Landwirtschaftliche Reisefrüchte, insbesondere die Fortschritte des Weinbaus betreffend«, *Agramer Zeitung* 40 (Zagreb, 1865.), br. 221. (27. rujna 1865.), str. 443.; br. 222. (28. rujna 1865.), str. 445.; br. 223. (29. rujna 1865.), str. 447.; br. 225. (1. listopada 1865.), str. 451.; br. 228. (5. listopada 1865.), str. 457.-458.; br. 229. (6. listopada 1865.), str. 459.; br. 238. (17. listopada 1865.), str. 477.; br. 241. (20. listopada 1865.), str. 483.; br. 243. (23. listopada 1865.), str. 487.; br. 244. (24. listopada 1865.), str. 489.; br. 247. (27. listopada 1865.), str. 495.; br. 250. (31. listopada 1865.), str. 501.; br. 252. (3. studenog 1865.), str. 505.; br. 254. (6. studenog 1865.), str. 509.; br. 257. (9. studenog 1865.), str. 515.
- Lambl, Drag.[utin]. 1865. »Vinogradarsko putovanje u jeseni 1865.« *Gospodarski list* 13 (Zagreb, 1865.), br. 40. str. 201.-203.; br. 41., str. 205.-207.; br. 42., str. 209.-211.; br. 43., str. 213.-215.; br. 44., str. 217.-219.; br. 45., str. 221.-222.; br. 46., str. 225.-226.; br. 48., str. 233.-235.; br. 49., str. 237.-239.; br. 50., str. 241.-244.; br. 51., str. 247.-248.; br. 52., str. 251.-256.
- [Lambl, Dragutin]. 1866. »Gospodarska izložba u Beču«, *Gospodarski list* 14 (Zagreb, 1866.), br. 21., str. 109.-110.; br. 22., str. 113.-115.; br. 23., str. 117.-118.; br. 24., str. 125.; br. 25., str. 129.-130.; br. 26., str. 136.-137.; br. 28., str. 145.-146.; br. 29., str. 149.-151.; br. 30., str. 155.-157.; br. 31., str. 159.-161.; br. 32., str. 163.
- Lambl, Drag.[utin]. 1866. »Mogu li se natjecati naša vina u dojučeršnjem bečkoj izložbi sa drugima?«, *Gospodarski list* 14 (Zagreb, 1866.), br. 6., str. 25.-27.

- [Lambl, Dragutin]. 1866. »Prijava novog urednika«, *Gospodarski list* 14 (Zagreb, 1866.), br. 5., str. 19.
- Lambl, D.[ragutin]. 1866. »Uspjeh i sudbina učenikah gospodarsko-šumarskog učilišta križevačkog«, *Gospodarski list* 14 (Zagreb, 1866), br. 5., str. 19.-21.; br. 6., str. 28.; br. 8., str. 40.-41.
- Lambl, Drag.[utin]. 1866. »Vinogradarska izkustva godine 1866.«, *Gospodarski list* 14 (Zagreb, 1866.), br. 42., str. 214.-215.; br.43., str. 217.-219.; br. 44., str. 223.-224.; br. 45., str. 227.-228.; br. 46., str. 232.-233.; br. 47., str. 236.-237.; br. 48., str. 243.-245.; br. 49. str. 247.-248.; br. 50., str. 255.-256.; br. 51., str. 259.-260.; br. 52., str. 267.-269.
- [Lambl, Dragutin]. 1867. »Liekovi za živinčad«, *Gospodarski list* 15 (Zagreb, 1867.), br. 25., str. 143.-144.; br. 26., str. 147.-149.
- [Lambl, Dragutin]. 1867. »Pliesan vinove loze i bolest groždja«, *Gospodarski list* 15 (Zagreb, 1867.), br. 29., str. 163.-165.; br. 30., str. 171.-173.
- Lambl, Dragutin. 1867. »Pravokutna riez frencezka«, *Gospodarski list* 15 (Zagreb, 1867.), br. 1., str. 2.-3.; br. 2., str. 5.-6. + tabla; br. 3., str. 9.-11.; br. 6., str. 25.-27.
- Lambl, Dragutin. 1867. *Pravokutna riez vinove loze i preinaka ogradah iliti brajdah*, (Zagreb: Dragutin Albrecht, 1867.)
- Lambl, Dragutin. 1867. »Presuda knjige 'Vode pri gazdovanju'«, *Seljak* 6 (Novi Sad, 1867.), br. 14., str. 53.-54.
- [Lambl, Dragutin]. 1867. »Turnips iliti englezka repa«, *Gospodarski list* 15 (Zagreb, 1867.), br. 18., str. 103.-105.
- Lambl, D.[ragutin]. 1869. »Nove i dobre vrsti čokoća«, *Gospodarski list* 17 (Zagreb, 1869.), br. 12., str. 45.-47.; br. 13., str. 49.-50.
- [Lambl, Dragutin]. 1869. »Sadra i vapno za naše zemlje«, *Gospodarski list* 17 (Zagreb, 1869.), br. 10., str. 37.-38.
- Lambl, Drag.[utin]. 1869. »Žestoka pila od voća«, *Gospodarski list* 17 (Zagreb, 1869.), br. 15., str. 57.-58.
- Lambl, Carl. 1873. *Der Weinbau in Kroatien, Slavonien und in der Militärgrenze : Darstellung der in den letzten zehn Jahren gemachten Fortschritte nebst Rathschlägen für die Zukunft*, (Agram: Carl Albrecht, 1873.)
- Lambl, Dragutin. 1873. »Svjetska izložba u Beču«, *Narodne novine* 39, (Zagreb, 1873.), br. 145 (26. lipnja 1873.), str. 3.; br. 146 (27. lipnja 1873.), str. 3.; br. 147 (28. lipnja 1873.), str. 3.; br. 152 (4. srpnja 1873.), str. 3.; br. 153 (5. srpnja 1873.), str. 3.; br. 154 (7. srpnja 1873.), str. 3.; br. 156 (9. srpnja 1873.), str. 3.; br. 157 (10. srpnja 1873.), str. 2.-3.; br. 158 (11. srpnja 1873.), str. 2.-3.; br. 159 (12. srpnja 1873.), str. 3.; br. 166 (21. srpnja 1873.), str. 3.; br. 169 (24. srpnja 1873.), str. 2.; br. 170 (25. srpnja 1873.), str. 2.-3.; br. 184 (11. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 185 (12. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 186 (13. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 189 (18. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 193 (23. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 194 (25. kolovoza 1873.), str. 3.; br. 196 (27. kolovoza 1873.), str. 2.
- Lambl, Karel. 1876. *O chovu dobytka hověžiho a o prostředcích ku rozmnožení užitku jeho*, (Praze: I. L. Kober, 1876.)
- [Lambl, Dragutin]. 1876. »O popravku livadah«, *Bollettino Agrario della Dalmazia* *Gospodarski list Dalmatinski* 5 (Zadar, 1876), br. 11., str. 159.-161.; br. 12., str. 175.-177.
- Lambl, Karel. 1876. *O zvelebování luk, aby těžilo se více a dobré trávne píce*, (Praze: I. L. Kober, 1876.)
- Lambl, Karel. 1887. *Základy chovu a užitku zvířectva hospodářského*, (Praze: I. L. Kober, 1887.)

6.2. Ostala citirana literatura

- A. 1862. »Dopisi Narodnim novinama – U Križevcu 23. kol.«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862.), br. 46. (27. kolovoza 1862.), str. 190.
- Armanda, Ivan. 2013. »Lambl, Karel (Dragutin, Carl, Karl)«, u *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 8 (Zagreb, Lekikografski zavod Miroslav Krleža, 2013.) str. 537. – 538.
- Blagec, Ozren. 2020. »Gustav August Vichodil: Moravljjanin na »privremenom« radu u Križevcima«, *Cris* 1/2020. (Križevci, 2020.), str. 63.-82.
- Ehrendorfer, 1993. »Lambl, Karl (um 1822.-1884.), Agrarfachmann« u: *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815. – 1950.*, Band 4., (Wien: Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1993.), str. 414.
- G. L. 1862. »Trojedna kraljevina – Iz Zagreba«, *Narodne novine* 28, (Zagreb, 1862), br. 131. (7. lipnja 1862.), str. 347.
1865. *Izvěstje o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i o Ratarskoj učioni u Križevcu za pět školskih godinah 1860/1, 1861/2, 1862/3, 1863/4, 1864/5.*, (Zagreb: Narodna tiskara dra. Ljudevita Gaja, 1865.)
1870. *Izviešće o Kr. Gospodarsko-šumarskom učilištu i ratarskoj učioni u Križevcih za godine 1865 – 6, 1866 – 7, 1867 – 8, i 1868 – 9.*, (Zagreb: Knjigo- i kamenotiskarski zavod Dragutina Albrechta, 1870.),

- Husinec, Renata, Delić, Petar. 1995. *Gospodarsko i šumarsko učilište u Križevcima*, (Križevci: Ogranak Matice hrvatske Križevci, 1995.)
- Husinec, Renata. 2013. »Križevačko gospodarsko i šumarsko učilište«, *Prirodoslovlje* 13, (Zagreb, 2013.), br. 1-2., str. 3. – 30.
- Komers, Antonín Emanuel. 1851. *O zavedení učilišt hospodárských [sic] v Cechách* (Praze: Tisk Bedric-ha Rohlícka, 1851.)
- Lábusová, Dorota. 1997. »Fondy sourozenců Lamblových«, u: *F. X. Šalda. K 130. výročí narození a 60. výročí úmrtí. Sborník Památníku národního píse-mnictví. 29/1997* (Praha : Památník národního píse-mnictví, 1997), str. 248.-251.
- [n.n.]. 1871. »Izložbeni odbor«, *Obzor* 1, (Zagreb, 1871.), br. 115. (16. prosinac 1871.), str. 1.-2.
- [n.n.]. 1873. »Domaći glasovi«, *Narod* 2, (Zagreb, 1873.), br. 65. (19. ožujak 1873.), str. 4.
- [n. n.]. 1884. »(Carl Lambl †)« *Wiener Landwirtschaftli-che Zeitung* 34, (Wien, 1884.) br. 36 (3. svibnja 1884.), str. 293.
- [n. n.]. 1884. »Osvrt na prigovore«, *Narodne novine* 50, (Zagreb, 1884.), br. 258 (7. studenog 1884.), str. 1.
- [n. n.]. 1991. »Lambl Karel Milan (1823-1894). Význa-mné osobnosti.« u: *Zemědělská škola: celostátní časopis pro zemědělské, lesnické a potravinářské školy a školní hospodářství*. 41/1 (Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 1991.), str. 14.
- Paurová, Lucie. 2012. *Vše pro bratry. Historie rodinné-ho života v 19. století na příkladě rodiny Lamblových*, Praha, 2012. Dostupno na: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/40728> (pristup 9. kolovoza 2023.).
- Sklenář, Karel. 2016. »Bratři Lamblové, zapomenutí archeologové z Plzeňska«, u: *Archeologie západních Čech 10/2016* (Plzeň: Západočeské museum, 2016), str. 17-22.
1910. *Spomenica o pedesetogodišnjem postojanju Kr. višeg gospodarskog učilišta i ratarnice u Križevcu* (Križevci: Gustav Neuberg, 1910.)
- S. V. 1860. »U Križevcih«, *Narodne novine* 26 (Zagreb, 1860.), br. 271. (24. studenog 1860.), str. 382.
- Šindelář, Buhoslav. 2000. »Letinští Lamblové«, u: *Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska*. 3/2 (Přeštice, 2000), str. 11.-13.
1876. *Treće izvješće o Kr. gospodarskom i šumarskom učilištu i ratarnici u Križevcih za školske godine 1869 – 1870 do 1875 – 1876*. (Zagreb: Tipografički zavod C. Albrechta, 1876.)

6.3. Internetski izvori

- <https://www.libverdadc.cz/> (pristup: 10. kolovoza 2023.)
- https://www.portafontium.eu/iipimage/30064991/letiny-01_1111-n?x=36&y=414&w=491&h=179 (pristup: 9. kolovoza 2023.)

DRAGUTIN LAMBL – THE FIRST DIRECTOR OF THE ROYAL AGRICULTURE AND FORESTRY COLLEGE IN KRIŽEVCI

Summary

*Dragutin Lambl, whose real name was Karel Milan Lambl, was born on 31 January 1823 in the small town of Letiny in the Czech Republic. He was educated in his hometown and in Plzeň, and graduated from technical school in Prague. He first worked on the Peruc estate near Liberec, and in 1849 he got a job at the newly founded agricultural school in Děčín-Libverda. Together with his brother Jan Baptist, in 1860 he started publishing professional books on agronomy called *Rolnik nového věku*. In the same year, at the invitation of Bishop Strossmayer, he became director of the newly founded Royal Agriculture and Forestry College in Križevci, where he taught a dozen different subjects. During his life in Križevci, he travelled frequently, wanting to gather new knowledge about the development of agronomy throughout Europe, about which he regularly wrote in several Croatian magazines. He paid special attention to the development of winemaking in Croatia, and published two smaller monographs on the subject. After retiring in early 1874, he returned to Prague, and in 1882 moved to Italy, to the area around Ferrara, where he ran a large agricultural estate. He soon fell ill and died on 26 April 1884.*

Keywords: Dragutin Lambl, Karel Milan Lambl, Royal Agriculture and Forestry College in Križevci, history of agriculture